

Vastuutoimielin:	55	SIVISTYSLAUTAKUNTA
Vastuuviranhaltija:	Sivistysjohtaja	

Sitovuustaso:	220	Yleissivistävät koulutuspalvelut
----------------------	------------	---

PALVELUAJATUS

Koulutuspalveluiden vastuualueeseen kuuluu kouluissa annettavan esiopetuksen, perus- ja lukio-opetuksen sekä koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäminen Ylivieskan kaupungissa laadukkaalla, kustannustehokkaalla ja samalla hyvinvointia ja terveitä elämäntapoja edistävällä tavalla.

Kasvatustavoitteina on kasvattaa oppilaista yhteistyökykyisiä, luovia, omiin kykyihinsä luottavia ja elämää sekä toisia ihmisiä kunnioittavia yhteiskunnan jäseniä. Tavoitteena on antaa oppilaille hyvään yleissivistykseen tarvittavat tiedot ja taidot sekä valmiudet jatko-opintoihin ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin tukien kotien kasvatusta.

KATSAUS VUODEN 2023 TOIMINTAAN

SoTe-uudistuksen myötä muodostetut hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Pohjois-Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen vastuualueelle siirtyivät kaupungin sivistyspalveluista kuraattori- ja psykologipalvelut. Erityisen tuen päätöksen omaavien oppilaiden iltapäivätoiminta puolestaan siirtyi sivistyspalveluiden vastuulle. Aiemmin toiminnasta oli vastannut peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Siirrosta neuvoteltiin kevään 2023 aikana.

Opiskeluhuollon ja koululaisten tarvitsemien erityissairaanhoidon palveluprosessien osalta vuonna 2023 oli havaittavissa jonkinlaisia muutosten jälkeisiä käynnistyshaasteita. Erityisesti psyykkistä tukea ja hoitoa tarvitsevien lasten palveluiden saatavuus vaikutti heikkenevän ja hidastuvan, mutta kyseessä voivat olla laajan hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseen ja organisoimiseen liittyvät väliaikaiset haasteet.

Edelleen pitkään kestäneen poikkeuksellisen ajan vaikutuksia oppimisvajeeseen ja kasvavaan oppilas- ja opiskeluhuollon palveluiden tarpeisiin oli vuonna 2023 näkyvissä. Tämä näkyi kouluilla mm. pahoinvoinnin lisääntymisenä ja ääri-ilmiöinä muutamina vakavina oppilaiden väkivallan purkauksina. Kouluakäymättömyyden haastetta ja oppilaiden alttiutta jäädä pois koulusta oli havaittavissa useammalla koululla – niin ala- kuin yläkouluilla.

Koulutuspalveluissa haasteisiin puututtiin vuonna 2023 mm. resurssiopettajia ja koulunkäynnin ohjaajia lisäämällä, koulujen NEPSY-toimintamallilla, koulunuorisotyöllä yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa, koulujen perhetyöhön panostamisella sekä koulujen harrastekerhotoiminnan kehittämällä. Osaan näistä toimenpiteistä saatiin valtion erityisavustuksia, joita on käytettävissä myös vuonna 2024.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tulokset antoivat jossain määrin ristiriitaisia tuloksia oppilaiden kokemasta hyvinvoinnista. Tuloksista voi tehdä johtopäätöksen, että oppilaat kokevat aikuisten toiminnan ja kohtaamisen sekä tuen saamisen jossain määrin parantuneen koulussa. Henkinen hyvinvointi ja oman elämän hallinnan asiat olivat vastausten perusteella puolestaan heikentyneet aiempaan kyselyyn verrattuna. Kyselyn tuloksia ja niistä johdettavia toimenpiteitä on käsitelty hyvinvointijohtajan ja sivistysjohtajan vetämässä koulunjohtajien työpajassa syksyllä 2023.

Erilaisiin paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin häiriötilanteisiin koulutuspalveluissa on varauduttu omilla ja kaupungin esihenkilöille järjestetyillä valmiusharjoituksissa, joissa varautumisen ja sopeutumisen painopiste on ollut toimintayksiköiden tasolla.

Helmikuussa 2023 Kainuun Prikaati järjesti Ylivieskassa sotilasvalatilaisuuden. Yläkouluilla ja toisen asteen oppilaitoksissa järjestettiin ”Intti tutuksi”-luennot, ja perusopetuksen eri koulujen oppilaat pääsivät tutustumaan liikuntakeskuksen alueella järjestettyyn Puolustusvoimien kalustonäyttelyyn.

Elokuussa 2023 Ylivieska sai positiivista valtakunnallista julkisuutta, kun valtakunnallinen koulurauha julistettiin Ylivieskan Taanilan koululta nuorisopalveluiden ja koulutuspalveluiden järjestämänä. Kouluista käytännön järjestelyissä olivat mukana Taanilan, Kaisaniemen, Raudaskosken ja Ojakylän koulut sekä Svenska Privatskolan Oulusta.

Esiopetusta annettiin kevään 2023 aikana viidessä koulussa kuudessa eri opetusryhmässä. Koulussa esiopetusta saavien oppilaiden suhteellinen määrä on vähentynyt useamman edellisen vuoden aikana samalla, kun päiväkodissa esiopetusta saavien oppilaiden suhteellinen määrä on kasvanut.

Vuonna 2023 peruskoulujen oppilasmäärä jatkoi vielä kasvuaan ja koulutyön alkaessa 2023 esi- ja perusopetuksessa oli 33 oppilasta enemmän kuin vuotta aiemmin. Kokonaisoppilasmäärä peruskouluissa oli 2232. Alentuneesta syntyvyydestä johtuen kokonaisoppilasmäärä kääntyy ennusteiden mukaan jatkossa laskuun.

Ennusteiden mukaan Ylivieskan kaupunki valmistautuu 2030-luvun taitteessa järjestämään opetusta 400-500 oppilasta nykyistä pienemmälle oppilasmäärälle. Tästä johtuen kaupunginhallitus päätti 18.9.2023 käynnistää koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden palveluverkkoselvityksen. Aikataulun mukaisesti loppuraportin tulee olla kaupunginvaltuuston käsittelyssä kevään 2024 aikana.

Pääosin Venäjä hyökkäyssota Ukrainaan on lisännyt perusopetukseen valmistavan opetuksen ja sen jälkeisen S2-opetuksen (Suomi toisena kielenä) ja tukitoimien tarpeita. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma päivitettiin vuoden 2023 aikana, ja syksyllä 2023 Katajan koululla aloitti alakoululaisille tarkoitettu valmistavan opetuksen ryhmä. Kaisaniemen koulussa järjestettiin puolestaan yläkouluikäisten perusopetukseen valmistavaa ja S2-opetusta.

Ylivieskan kouluilla on pitemmän aikaa kehitetty ns. lähikouluperiaatetta, jossa oppilaan tarvitsemää oppimisen ja koulunkäynnin tukea on parannettu lähikouluille inklusion toteuttamiseksi. Konkreettisina toimenpiteinä ovat olleet mm. laaja-alaisen erityisopetuksen, resurssiopetuksen ja yhteisopettajuuden lisääminen, koulunkäynnin ohjaajien tuki, perhetyö ja NEPSY-toiminta. Näistä toimenpiteistä huolimatta vaativampaa tukea ja pienryhmäopetusta tarvitsevien oppilaiden lukumäärä on kasvussa. Vuonna 2023 uudet pienryhmät aloittivat toimintansa Rannan ja Katajan kouluilla. Erityisopetuksen enimmäisryhmäkoot ovat lakisääteisiä.

Perusopetuksen oppilasmäärän kasvu on vähitellen lisännyt merkittävästi resurssipaineita sekä uusien perusopetusryhmien että iltapäivätoiminnan, koulukyytien ja koulunkäynninohjaajien osalta. Yleissivistävän koulutuksen resurssivaje on kumuloitunut usean vuoden aikana ja vaatii oppilasmäärän kasvusta johtuen edelleen korjausta. Talousarvioiden laadintatyö ja tiukka talousarvioraami kasvavalle oppilasmäärälle ovat olleet haasteellisia.

Syyslukukauden alussa oppivelvollisuus laajeni kattamaan toisella asteella kolmannenkin ikäluokan. Muutoksesta aiheutuneet vastuut oppilaitos-, opetuksen ja koulutuksen järjestäjätasolle sekä asuinkunnalle on määritelty keväällä 2021. Oppivelvollisuuden laajeneminen toi mukanaan myös toisen asteen maksuttomuuden.

Lukiokoulutuksen tavoitteena on antaa yleissivistävää opetusta korkeakouluopintojen sekä muiden lukiopohjaisten ammatillisesti eriytyvien opintoja varten. Ylivieskan lukio on ollut vetovastuussa alueellisessa eLukio-hankkeessa, johon on saatu valtion erityisavustusta. Uusi toimintamalli mahdollistaa esim. harvinaisempien kielten opetuksen kustannustehokkaasti. Alueellisen JokiElukion yhteistoimintasopimus valmistuu keväällä 2024.

Toisen asteen koulutusyhteistyötä jatkettiin vuonna 2023 Ylivieskan lukion ja Rovaniemen koulutuskuntayhtymän kesken (REDU/Santasport) yhteistyönä ammatillisen tutkinnon (liikuntaneuvoja) suorittamisesta osana yhdistelmätkintoa ja Jokilaaksojen koulutuskeskus JEDU:n kanssa sähköautoasentajan tutkintoon liittyen.

Lukiolla on ollut käytössä valtion erityisavustusta kouluvalmentajan palkkaamiseen. Kouluvalmentaja on eräänlainen nuorten kohtaaja ja tsemppari opiskelijoiden arjessa oppituntien ulkopuolella, ja kohtaaminen tapahtuu ns. matalan kynnyksen periaatteella.

Lukion opiskelijamäärä (tutkintotavoitteiset) oli vuoden 2023 päättyessä 237, jossa vähennystä edelliseen vuoteen oli 20 opiskelijaa. Laajentuneen oppivelvollisuuden ja maksuttomuuden vaikutus lukion opiskelijamäärän ennustettavuuteen on edelleen vaikeaa, sillä maksuttomuus koskee aiempaa laajempaa kirjoa erilaisia oppilaitoksia ja opintojen suorittamisen mahdollisuuksia ja täten lisää oppilaitosten välistä kilpailua opiskelijoista.

Syyskuussa 2023 kaupunginhallitus päätti kaupungin talouden sopeuttamisohjelman laatimisesta. Koulutuspalveluiden osalta merkittävimmit sopeuttamistoimiksi nousivat opetusryhmien määrän väheneminen oppilasmäärän laskiessa, tuntijaon tarkistaminen sekä oppilashuollon resurssien leikkaaminen. Lisäksi käynnistetyn palveluverkkosuunnitelman avulla tavoitellaan taloutta sopeuttavia vaikutuksia pitemmällä aikavälillä.

Sivistyslautakunta kokoontui vuoden 2023 aikana 12 kertaa ja käsitteli julkisilla ja salaisilla listoilla yhteensä 214 asiaa, joista 52 oli ei julkisia.